

ב"ה

"אור חדש ממש"

עיונים כלליים בהמשך יום טוב של ר"ה תרס"ו

בקשר ליום ההילולא — מאה שנה להסתלקות כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע

ב' ניסן תש"פ

א - אור חדש ממש

(1 מטרת הבריאה - התחדשות (ע' ג-ד)

בריאת העולמות הי' ע"י הצמצום הראשון שהי' באוא"ס, ונשאר חלל ומקום פנוי⁶⁷, ומזה⁶⁸ הוא שורש התהוות הכלים ומציאות העולמות כולם כו', ואחר הצמצום נמשך גילוי הקו, שהוא בחי' גילוי האור להאיר הכלים והעולמות כו'. (ועי"ז הי' ההתהוות בפועל, וכידוע דהתהוות הכלים וכן התהוות העולמות בכלל הוא ע"י הקו בכח הרשימה כו', וכמו ההיולי שנותן כח כו', וכמ"ש במ"א⁶⁹). וכללות העולמות בבחי' אורות וכלים ה"ה בתוך החלל ומקו"פ שנשאר אחר הצמצום כו'. אמנם מ"ש⁷⁰ ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, דלעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת⁷¹, היינו להמשיך תוס' אורות ע"י הקו מאוא"ס שלפני הצמצום, עד שלעתיד יהי' גילוי אוא"ס במקום החלל כמו שהי' קודם הצמצום כו'.

ולכאורה אינו מובן מהו ההתחדשות בזה, והלא גם קודם הצמצום הי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל כו'. אך ע"פ פשוט הוא, דתחלה כשהי' אוא"ס ממלא מקום החלל, הרי לא הי' אפשר להיות מציאת העולמות, וא"כ הרי לא הי' הגילוי בעולמות כו', אמנם לאחר שנתהוו העולמות, כשממשיכים גילוי אוא"ס שלפני הצמצום, הרי הגילוי הוא בעולמות כו'.

ועוי"ל שיהי' גילוי

אור עליון שלמעלה מהאור הקודם, וזהו התוס' אורות שנמשך ע"י התומ"צ, שיאיר בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה גם מהאור שהי' ממלא מקום החלל כו', וכמשי"ת⁸². ובדרך כלל זהו גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע, שבשביל זה הי' תכלית הבריאה דעולמות כו'.

(2 אור חדש ממש - מלמעלה ממקור הקו (ע' שלו-שלו)

ע"י יגיעה דוקא ממשיך מבחי' פנימיות

ועצמות אוא"ס בחי' אור חדש ממש. דהנה, שרש כל ההשתל' דאבי"ע הוא נמשך מבחי' הקו וחוט כו', והקו והחוט הזה הוא בא אחרי בחי' הצמצום הראשון⁶⁸, הנק' מקום פנוי באמצעיתו כו'⁶⁸, דהיינו שנתעלם האור בעצמות אוא"ס תחלה, דהיינו שנכלל גילוי זה האור בעצמות הא"ס⁶⁹, ואח"כ כשנמשך קו"ת, נמשך במדה רק הארה מצומצמת כנודע, ומשם נמשך סדרי ההשתל' בע"ס או"כ כו'. והנה, כל מה שנמשך ע"י הקו"ח באבי"ע, לא נק' בשם אור חדש מעיקרו, אחרי שקו"ח הזה הוא בחי' גילוי אור מבחי' ההעלם שהי'

בתחלה לפני הצמצום כנ"ל (והיינו שהאור שלפני הצמצום הוא ג"כ מה שבא בגילוי לצורך העולמות, וכמשנת"ל (ד"ה נשא⁷⁰ ובכ"ד⁷¹), ונק' העלם של האור והגילוי שע"י

הקו כו'), וא"כ אין זה אור חדש, כי אין כל חדש בגילוי, אחר שכבר האור הי' תחלה בהעלם לפני הצמצום, ומן ההעלם יצא לידי גילוי, כדמיון המחשבה שמאיר בדבור כו'. וכמו שהמשכת אור השפע מאצילות לבריאה ג"כ לא נק' אור חדש מעיקרו, אחר שהי' האור בבחי' ההעלם באצילות, אלא שירד מן ההעלם לגילוי בבריאה. ועיקר הטעם, כי כל בחי' שפע הבאה מן המשפיע אל המקבל, אין כל חדש במקבל, אחרי שכבר היתה זאת השפע תחלה במשפיע (כמו שהיא שייכה אל המקבל כו'), אלא שבמשפיע היתה כלולה בהעלם, ובמקבל יצאה לידי גילוי כו'. וכמו"כ יובן למעלה בבחי' הקו"ח שנמשך מאוא"ס ע"י בחי' הצמצום, שאין כל חדש בגילוי אור זה שבקו הנמשך בכל האצילות כנ"ל, אחרי שהוא בחי' מקבל, וההעלם הראשון הוא בחי' משפיע, ואין כל חדש במקבל כנ"ל. וזהו דוקא במה שהיא בבחי' השתל' שפע בבחי' משפיע ומקבל, כמו האצילות ובריאה, שהאצילות משפיע והבריאה בחי' מקבל, וכמו"כ בחי' קו"ח זה מהעלם האוא"ס שלפני הצמצום כו', שאין זה אור חדש כנ"ל. ומובן מזה, שגם אם יאיר בחי' שרש ומקור הקו הזה, דהיינו בחי' ההעלם כו', ה"ז ג"כ אינו אור חדש, מאחר שהוא בחי' ההעלם דסדר השתל', הרי אין זה אור חדש לגבי ההשתל' כו'. אבל אור הנגלה מבחי' עצמות אוא"ס שלא ע"י בחי' העלם וגילוי, והיינו עצמות אוא"ס כמו שהוא לפני צמצום הראשון, למעלה משרש ומקור הקו כו', הוא הנק' בחי' אור חדש מעיקרו, היינו שלא בא גם בבחי' שרש ומקור ההשתל' בבחי' העלם וגילוי בקו"ח כו'. וזהו (ו) בא ע"י העבודה ויגיעה דוקא, שע"י ממשיכים גילוי אור חדש ממש שלמעלה משרש ומקור הקו כו', וכמשי"ת.

וזהו יתרון המעלה בבחי' עבודת עבד בעול בעבודת הבירורים בבחי' התחדשות, שע"י דוקא נמשך בחי' אור חדש ממש, מה שאין העבד הנאמן ממשיך זאת בעבודתו באהבה והתקשרות כו'.

ב - בן שנעשה עבד

(3) אין שלימות לבן אלא כשנעשה עבד (ע' שפ-שפא)

ויובן זה על ד"מ⁸ באב שהי' לו בן מושלם בכל המעלות בחכמה ומדות, והוא מנהיג כל ביתו של אביו בחכמתו ויושר שכלו וטוב אמונתו והשתדלותו כבן לאב, [ו]ירצה בטובתו יותר מכנפשו, כברא דרחים לי' כו', יתיר מגרמוי כו'⁹, אך מכל העונג ושמחה שבן חכם כזה ישמח אב¹⁰ בחכמתו וטיב פעולותיו ועבודתו בכל קנינו ורכושו שהצליח למעלה מאד, לא נחה דעת האב מבנו השלם, שאין לו שלימות האמיתי עדיין במה שצריך לאביו לקבל ממנו מזונו ושפעו וכל הצטרכותו הכל מאביו, וכל ההתעסקות שלו הכל הוא בנכסי אביו דוקא, והיינו שעצם הדבר כבר מוכן הוא מהאב,

ואין זה שלימות אמיתי, כ"א כשיהי' ביכולתו

לפרנס א"ע ביגיע כפיו בשלו דוקא, שלא משל נכסי אביו כלל. וכמו כשילמוד עצמו לעשות בכלי אומנות לתקן כלים ולרקום בגד יקר וכה"ג, שמעט יגיע כפיו שירויח בזה להחיות נפשו אף במיעוט, זהו שלימות אמיתי, ויערב לו ביותר, במה שא"צ לשום אדם ולא לאביו, מליהנות בתענוגים רבים שאינם שלו, שאוכל נהמא דכסופא כו".¹¹ וגם האב ישמח ויערב לו ביותר מה שבנו יכול לפרנס א"ע, יותר מכל הון ביתו שהי' נותן לו בכל לבו עבור טוב חכמתו ומעלתו. וכ"ש אם הבן מפרנס להאב מיגיע כפו בכלי אומנות, עד שהגיע לעושר גדול יותר משל האב מצ"ע כו', כי זהו שחכמתו עמדה לבן לעשות תוס' ברכה בחידוש מעיקרו, כמו בכלי אומנות, לתקן דבר המקולקל, או לעשות כלים יקרים מחדש ממש, כמו מאין ליש, משא"כ בעושר שהצליח בנכסי אביו, שאינו רק יש מיש כו'. וכ"ז א"א להיות כ"א כאשר הבן הזה יהי' מרוחק מאביו, ולא יהי' לו כלום בנכסי אביו, וילך למרחקים ללמוד אומנות, שבודאי צריך שיהי' לעבד ולמשרת לאדונו, שהוא האומן המלמדו, להיות מסור אליו ולרצונו, לעשות אצלו המלאכה ימים רבים ביגיעה גדולה ועצומה עד מיצוי הנפש, עד שיוכל גם הוא לתקן ולעשות בכלי אומנות כרבו, ויוכל לפרנס א"ע מיגיע כפיו, להיות עושר גדול מכח עצמו יותר משיהי' אצל אביו כו'.

(4) ע"י היגיעה בתושבע"פ נמשך אור חדש ממש (ע' שצא)

ובזה יובן מה שיש בתורה סיגים ופסולת³¹ המעלימים ומסתירים על אמיתית אור התורה, והן כל הקושיות כו', וכידוע דכל קושיא היא מסט"א³², וכמו שנת' לעיל (ד"ה ויתן לך³³). דלכאורה כ"ז אינו מובן, דהרי התורה היא בחי' חכמה ברורה בעצם כו', וכל דבר הברור בעצם, אינו מקבל תערובות סיגים ופסולת כו', וכמו אור הבהיר בעצם, אין שום דבר מעלים ומסתיר עליו, אדרבה, הוא מסיר כל ההעלמות כו' כנ"ל. אך הענין הוא, דבאמת בבחי' חכמה ברורה דתושב"כ אין שום דבר מעלים ומסתיר, ואין שייך שם שום סיגים ופסולת ח"ו. אך כאשר באה לתושבע"פ, דהיינו לפסוק לפועל, הרי נעשה כמו ספיקות כו', שז"ע סילוק והתעלמות האור כו', ואז יכול להיות סיגים והעלמות כו', שכ"ז הוא בתושבע"פ דוקא כו'. וע"י היגיעה וההעמקה ביותר ה"ה בא אל אמיתת הענין, שהאמת הוא כמו שהוברר מכבר כו', ומסיר כל הסיגים והעלמות כו'. הנה ביגיעה והעמקה זאת ה"ה מגיע לבחי' עצמות א"ס ממש, היינו בחי' העלם העצמי דא"ס כו', ונמשך גילוי אור חדש ממש (דהתגלות בחי' העלם העצמי ה"ז או"ח ממש כו'), שזה מאמת אמיתית כח החכמה העצמית כו'.

(ע' תמא)

שעי"ז דוקא מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס כו'. וזה"ע בן שנעשה עבד, דתורה בכלל היא בחי' בן¹²¹, אבל כאשר נעשה עבד, בעסק התורה דתושבע"פ בבחי' קבעומ"ש והנחת עצמותו לגמרי כנ"ל, עי"ז דוקא מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס כו'. וז"ש בזהר¹²² יעשה למחכה לו כו'¹²³, אלין אינון דדחקין למלה דחוכמתא ודייקין לי, שז"ע בירור וליבוון ההלכות,

ג) מנקודת החכמה לבנין המלכות

5) נקודת החכמה - קבלת וההשפעת גילויי ההעלם שלמעלה (המשך וככה הגדול מאת כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע, אות לה)

וזהו שיסו"א המשפיע לבינה נק' נקודה שהוא ע"ש הצמצום. ויש ב' • נקודות והיינו מה שעצם החכ' היא ג"כ יו"ד בחי' נקודה חדא וכמ"ש במאו"א אות נו"ן סעי' למ"ד נקודות בכל מקום מצד חכמה, אמנם מה שהחכ' נק' נקודה זהו ע"ד מה שיסוד דנוק' נק' בשם נקודה. והיינו שזהו עד"מ העלאת כלי שכלו לקבל מהמשכיל ע"ד שתיק רב⁵⁸, או אשתומם כשעה חדא⁵⁹, וכנ"ל⁶⁰ שזהו העלאת כלי השכל לקבל מלמעלה היינו מבחי' משכיל מקור ההשכלה. שענין העלאה זו היא בחי' צמצום העדר ההתפשטות כ"א בחי' צמצום וכיוון וכלי ריקן מכל שפע כו', או בחי' הביטול דחכמה, כמו שנת"ל⁶¹ בענין אוכם הוא קדם עה"ע, שנת"ל שאור צח⁶² זהו בחי' חכ' אוכם הוא, א"כ ה"ז כמו נקודה אזעירת גרמא⁶³ כו'. והנקודה שבבחי' יסו"א הוא בחי' הצמצום בכדי שיוכל להשפיע, וע' מענין ב' בחי' נקודות אלו במאה"ז בלק דקצ"ג⁶⁴

6) לק"א תניא פרק לה, בהגהה

א"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה וכו'

7) מעלת הדיבור (מלכות) - חידוש דבר מכח עצמה (המשך יום טוב של ר"ה תרס"ו, ע' תה)

ע"י הדבור יתוספו אצלו שכליות חדשות בתוס'

אור חדש בעמקות השכל הזה, שלא הי' מקודם כלל, ואם לא הי' מביא את השכל בדבור, לא הי' יודע כלל את העומק הזה שמתחדש ע"י הדבור דוקא כו', וזה בא מכח עצמו של הדבור, להיותו קדום באמת בשרשו למעלה מן השכל (וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט⁶⁵), וכידוע⁹⁰ בשרש ענין האותיות כו', לכן יש בדבור הכח לחדש דבר בשכל עמוק וחדש ממש למעלה מעלה ממקור השכל כו'. וכמו באשה, שיש בה דוקא הכח להוות הוי' חדשה, דהיינו התהוות הולד כו', שזהו מצד ששרשה למעלה יותר, וכמ"ש⁹¹ א"ח⁹² עטרת בעלה כו', וכידוע ומבואר במ"א⁸⁷, ולכן ניתן בה דוקא בינה יתירה לחדש דבר כו'. וכמו"כ בדיבור, שע"ז מתחדש דוקא שכל חדש כו'. וכן הוא בתושבע"פ, דמל' פה תושבע"פ קרינן לה כו'⁹³, דתושבע"פ ידוע⁹⁴ שהיא למעלה בשרשה מתושב"כ, ויש בה דוקא כח החידוש לחדש דבר, וזה מכח עצמה דוקא, מפני שרשה הקדום. והגם שהיא מקבלת מתושב"כ, מ"מ, ה"ה מחדשת בבחי' חידוש גמור בכח עצמה דוקא (וחידוש זה בא ביגיעה ועמל דוקא,

שלא יהי' ח"ו איזה הטי' שלא ע"פ האמת כו', כ"א כל דבר לאמיתתו בלי לנטות כו', שכ"ז הוא בבחי' התחדשות גמורה, לא בבחי' גילויי מההעלם לבד מבחי' חכמה הקדומה, כ"א בבחי' התחדשות ממש, בכחם ויגיעתם מכח עצמם דוקא כו'.